

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ТА
ТУРИСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління розвитком компанії

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 073 Менеджмент
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

Освітня програма Менеджмент. Управління закладом освіти

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти
факультету управління, адміністрування та
інформаційної діяльності

Драгієва Л.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою управління підприємницькою та
туристичною діяльністю
протокол № 9 від 11.01.2023 р.

Завідувач кафедри Метіль Т.К.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

д.е.н., професор кафедри управління підприємницькою
та туристичною діяльністю Меркулов М.М.

Рецензенти програми:

доктор економічних наук, професор кафедри
міжнародного менеджменту та інновацій Національного
університету «Одеська політехніка» Захарченко В.І.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	16	4
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-2	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 1-3	Семінарські заняття:	
	16	4
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 3	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	88	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Управління розвитком компанії» є теоретико-методичні та практичні аспекти управління розвитком підприємства.

Метою вивчення дисципліни «Управління розвитком компанії» є: формування у студентів системи фундаментальних знань щодо сутності розвитку підприємства як сучасної концепції організації бізнесу.

Передумови для вивчення дисципліни. Теоретичною і методологічною базою вивчення дисципліни є: «Економіка підприємства».

Міждисциплінарні зв'язки вивчення дисципліни тісно пов'язано з навчальними дисциплінами: «Економіка підприємства», «Економічне управління діяльністю суб'єктів господарювання», «Управління проектами та ризиками».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання:

- основних чинники розвитку сучасного підприємства;
- складових потенціалу розвитку підприємства;
- критеріїв прийняття рішень щодо розвитку підприємства в умовах невизначеності;
- елементів господарського механізму управління розвитком підприємства;
- суб'єктів та об'єктів оцінки ефективності підприємства;

2. Уміння:

- вивчати та узагальнювати напрямки розвитку підприємства;
- визначати місце управління розвитком у системи управління підприємством;
- обирати стратегії розвитку підприємства в умовах конфлікту;
- приймати оптимальні багатоцільові рішення щодо розвитку підприємства;
- здійснювати аналіз внутрішніх та зовнішніх передумов розвитку підприємства;
- здійснювати планування заходів з підвищення системної ефективності підприємства.

3. Комунікація:

- зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;
- використання державної мови у професійній діяльності;
- практикувати дотримання етичних принципів ведення дискусій та оприлюднення результатів наукової праці;

4. Автономність та відповідальність:

- прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;
- відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди;
- здатність до подальшого навчання.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Предмет, цілі та завдання управління розвитком підприємства	4	2	2				14	2	2					19
2.	Поняття і сучасні концепції управління розвитком підприємства	8	4	4				14	2	2					19
3.	Потенціал розвитку підприємства та його діагностика	6	2	4				14	2		2				19
4.	Структура механізму управління розвитком підприємства	6	4	2				14	2		2				19
5.	Особливості формування альтернатив розвитку різних підприємств	4	2	2				14							16
6.	Особливості інноваційною діяльністю компанії.	4	2	2				14							16
Проміжний контроль								4							4
Разом:		32	16	16				88	8	4	4				112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

ТЕМА 1. Предмет, цілі та завдання управління розвитком підприємства

Управління розвитком підприємства як предмет вивчення. Сутність та місце управління розвитком у загальній системі управління підприємством. Проблемне поле дисципліни. Предмет та об'єкт навчальної дисципліни "Управління розвитком підприємства".

Мета і завдання вивчення дисципліни. Опанування теоретичних основ управління розвитком підприємства. Вивчення сучасної практики управління розвитком в зарубіжних та передових вітчизняних підприємствах. Засвоєння методичного інструментарію діагностування потенціалу розвитку та прикладних аспектів управління розвитком підприємства за умов структурно-мінливого зовнішнього середовища.

Місце дисципліни "Управління розвитком підприємства" в системі підготовки за спеціальністю "Економіка підприємства". Форми організації навчального процесу, методичне та бібліографічне забезпечення курсу. Логіко-структурна схема дисципліни.

ТЕМА 2. Поняття і сучасні концепції управління розвитком підприємства

Онтологія управління розвитком підприємства. Поняття еволюції, функціонування та розвитку підприємства. Розвиток організації у контексті її базових категорій (процеси, ресурси/продукти/ механізми, структура, культура, управління). Дескриптивне (описове.) та нормативне (ідеальне) розуміння розвитку підприємства. Принципи, функції і методи управління розвитком.

Розвиток підприємства як об'єкт управління. Розвиток підприємства як наслідок дії законів еволюції організації (несвідоме) та як наслідок прийняття спеціальних адміністративних (управлінських) рішень (свідоме). Цілі та завдання розвитку підприємства.

Рушійні сили розвитку підприємства. Основні чинники розвитку сучасного підприємства: просторові та часові. Внутрішньоорганізаційні угоди та їх вплив на ефективність розвитку підприємства. Сила тиску внутрішнього та зовнішнього середовища як чинник розвитку підприємства. Визначення балансу очікувань між підприємством та іншими суб'єктами як основне завдання його гармонійного розвитку.

Альтернативи і вектори розвитку підприємства. Різновиди розвитку: інтенсивний та екстенсивний, зовнішній і внутрішній, кількісний (зростання) та якісний (розвиток як такий). Ландшафт бізнес-середовища та стратегічний простір розвитку підприємства. Функціональні напрями розвитку: техніко-технологічний, соціальний, організаційний, діловий.

ТЕМА 3. Потенціал розвитку підприємства та його діагностика

Передумови розвитку підприємства. Ідентифікація підприємства та його оточення. Компетенції підприємства як відправна точка його розвитку. Стратегічний простір розвитку підприємства та його конфігурація. Взаємний вплив зовнішніх та внутрішніх передумов розвитку підприємства та можливості їх формування (створення).

Поняття потенціалу розвитку підприємства. Загальна характеристика потенціалу розвитку. Структура потенціалу розвитку: основні елементи (виробничий, фінансовий, маркетинговий, організаційний потенціали та можливості зовнішнього середовища), взаємозв'язки, процеси.

Діагностування потенціалу розвитку підприємства. Об'єкти діагностування: якісна характеристика змін зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Тріада діагностування розвитку підприємства: аналіз можливостей, характеристика стратегічних намірів та ідентифікація вимог ринку. Оцінка відповідності рівня змін у внутрішньому середовищі підприємства якісним змінам її оточення.

Індикатори розвитку підприємства. Формальні та неформальні показники розвитку організації. Формальні результуючі індикатори (розмір підприємства, спектр диверсифікації продукту, фінансові показники діяльності, конкурентні переваги), формальні забезпечуючі індикатори (система управління, кваліфікація персоналу, стан техніко-технологічної бази підприємства), неформальні результуючі (стабільність, стійкість, мобільність діяльності підприємства, досягнення стратегічних цілей, узгодженість інтересів основних агентів, імідж підприємства), неформальні забезпечуючі індикатори (компетентність персоналу, розвиненість системи партнерських зв'язків, інформаційне забезпечення). Управлінські орієнтири та критерії успішного розвитку підприємства.

ТЕМА 4. Структура механізму управління розвитком підприємства

Господарський механізм управління підприємством. Визначення категорії "господарський механізм управління". Характеристика фаз циклу управління підприємством. Якісний аналіз елементів господарського механізму управління. Кількісний аналіз елементів господарського механізму управління.

Управління ризиками на підприємстві. Сутність ризиків та їх види. Різниця понять "ризик" та "невизначеність". Зони ризиків залежно від втрат. Економічна межа ризику на підприємстві. Структура процесу управління ризиками. Вибір методу впливу на ризики.

Методи творчого вирішення проблем у процесі управління підприємством. Аналітичні та неаналітичні методи вирішення проблем. Мозковий штурм (мозкова атака). Синектика та види аналогій. Метод контрольних запитань. Метод морфологічного аналізу. Когнітивні карти. Сутність, мета, послідовність дій та використання кожного з методів.

Принципи господарського механізму на підприємстві. Еквівалентність між метою та засобами її досягнення. Урахування усіх аспектів діяльності на підприємстві. Урахування змін внутрішнього та зовнішнього середовищ. Узгодженість інтересів усіх учасників. Здатність господарського механізму до розвитку.

Комплексність господарського механізму. Економічні механізми підприємства. Організаційні механізми підприємства. Мотиваційні механізми підприємства. Фінансові механізми підприємства.

Саморозвиток господарського механізму. Взаємовигідність нововведень щодо співвідношення "ціна - якість". Адаптивність господарського механізму. Складність структури управління.

Альтернативи розвитку підприємства. Визначення діапазону можливих моделей розвитку: від збереження існуючих позицій на ринку до зміни профілю діяльності. Розробка можливих видів діяльності підприємства (з урахуванням можливостей власного виробництва та кооперування з іншими учасниками ринку). Вибір "вектору розвитку" підприємства.

ТЕМА 5. Особливості формування альтернатив розвитку різних підприємств

Стратегічне партнерство як форма розвитку підприємства. Основні засади міжфірмової співпраці. Передумови формування та типологія стратегічних альянсів. Стратегічні наслідки створення альянсів для їх учасників. Моделі поведінки підприємства за умов стратегічних союзів. Напрями і масштаби стратегічних змін за різних форм партнерських взаємин. Сфери поширення стратегічних альянсів.

Розвиток підприємства за рахунок внутрішніх резервів. Напрями внутрішнього розвитку підприємства. Особливості внутрішнього розвитку залежно від типу підприємства. Функціональні напрями розвитку підприємства. Розвиток підприємства у контексті структури внутрішнього середовища. Вибір "векторів" розвитку підприємства за рахунок внутрішніх резервів.

Методологічні аспекти дослідження системної ефективності. Проблеми оцінки системної ефективності підприємства. Використання методів системного підходу та

кваліметрії щодо ефективності функціонування та розвитку підприємства. Характеристика суб'єкта та об'єкта оцінки підприємства. Логіка оцінок.

Онтогенез категорії "ефективність". Етимологія категорії "ефективність". Теорія оцінювання. Недоліки та переваги сучасних підходів щодо визначення ефективності підприємства.

Визначення системної ефективності. Різниця між категоріями якості та ефективності. Модель функціонування підприємства. Визначення категорії "системна ефективність".

Результативність підприємства. Життєвий цикл результату. Види цілей. Рівень досягнення цілей. Процес об'єктивізації цілей. Процес цілепокладання. Типи ієрархічних структур. Методи узгодження цілей.

Ресурсоємність і ресурсовіддача. Трансакційні та альтернативні витрати. Інтелектуальні ресурси. Калькулювання виробничої та повної собівартості. Характеристика методів калькулювання собівартості. Функціонально-вартісний аналіз; завдання, форми та особливості. Послідовність проведення функціонально-вартісного аналізу.

Оперативність. Своєчасність. Відтворювальний цикл підприємства. Швидкодія системи. Стійкість циклів і процесів. Використання кривої засвоєння.

Якість потенціалу як джерела ефективності підприємства.

Архітектоніка потенціалу. Загальна структура техніко-технологічної бази підприємства. Основні показники техніко-економічного рівня виробництва. Якість трудового потенціалу підприємства.

Функціональна організованість підприємства. Узгодженість підсистем та елементів підприємства. Актуалізація функцій. Дилема зосередження та лабільності функцій. Нейтралізація дисфункцій.

Структура системної ефективності. Інтегральний показник системної ефективності підприємства. Комплексні умови виникнення системної ефективності підприємства. Фактори впливу на формування ефективного результату. Цільові нормативи та соціально-економічні індикатори розвитку підприємства.

Методи формування комплексного показника системної ефективності. Метод теорії корисності. Метод векторної оптимізації. Методи ситуаційного управління та моделювання. Сутність, мета, послідовність дій та використання кожного з методів.

ТЕМА 6. Особливості інноваційною діяльністю компанії.

Комерціалізація результатів науково-технічної діяльності: сутності і особливості на різних стадіях життєвого циклу.

Конкурентоспроможність підприємства і його інноваційна діяльність. Стратегічна значущість нововведень в забезпеченні конкурентоспроможності підприємства. Інноваційний потенціал підприємства (організації) як найважливіший чинник конкурентоспроможності. Характеристика інноваційного потенціалу підприємства (організації).

Стратегії інноваційного розвитку підприємств і підходи до їх формування і реалізації. Суть дифузних процесів і їх основні напрями. Трансфер результатів науково-технічної діяльності на рівні організацій і держав. Охорона інтелектуальної власності.

Особливості регламентації інноваційних процесів на макро- і мікрорівнях управління. Особливості організації оплати і стимулювання праці в інноваційній діяльності. Опір персоналу підприємства інноваціям. Конфлікти в процесі інноваційного розвитку. Методи і підходи до подолання опору інноваціям і вирішенню конфліктів. Цілі і завдання прогнозування науково-технологічного розвитку. Основні принципи 21 прогнозування. Довгострокове прогнозування розвитку економіки. Прогнозування і ухвалення інноваційних рішень.

Усередині і міжфірмові організаційні форми інноваційної діяльності. Альянси в інноваційній сфері. Міжфірмова науково-технічна кооперація. Бізнес-інкубатори. Наукові і технологічні парки. Технополіси (наукогради). Глобальні інноваційні процеси і особливості їх організації.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

ТЕМА 1. Предмет, цілі та завдання управління розвитком підприємства

ТЕМА 2. Поняття і сучасні концепції управління розвитком підприємства

ТЕМА 3. Потенціал розвитку підприємства та його діагностика

ТЕМА 4. Структура механізму управління розвитком підприємства

ТЕМА 5. Особливості формування альтернатив розвитку різних підприємств

ТЕМА 6. Особливості інноваційною діяльністю компанії.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

Загальний обсяг СРС з дисципліни становить 88 год для денної форми навчання і 112 год. для заочної форми навчання.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- підготовка до семінарських занять;
- виконання завдань, що винесені на самостійне опрацювання;
- пошукова робота з електронними джерелами;
- підготовка і написання рефератів;
- підготовка студентів до проведення поміжного (модульного) контролю та заліку.

Розподіл годин на виконання СРС

№з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин (денна/заочна форми навчання)
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	4 год./ 2 год.
2.	Підготовка до семінарських занять	20 год./8 год.
3.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	4 год./4 год.
4.	Опрацювання завдань, винесених на самостійну підготовку, в тому числі конспектування за заданим планом	31год./59год.
5.	Робота з інтернет-ресурсами	5 год./25год.
6.	Підготовка до підсумкового контролю	4 год./ 4год.
7.	Підготовка і написання рефератів	20 год. /10 год.

Завдання для індивідуальної самостійної роботи студентів, що навчаються на денній та заочній формі подано у силабусі дисципліни

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та окрім завдання визначених до кожної теми передбачає написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

Окрім цього замість написання реферату можуть бути зараховано прослуховування курсів і у відповідності до тема навчальної дисципліни на платформах EdEra, Prometheus. Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Ноутбук, проектор.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Аналіз факторів, що впливають на ефективність роботи персоналу. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/analizfaktorov-vliyayuschih-na-effektivnost-raboty-personala>.
2. Басюркіна Н. Й., Горбаченко С. А., Карпов В. А., Шевченко-Перепьолкіна Р. І. Проектний аналіз: навч. посібник, за редакцією проф. Карпова В. А. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 324 с.
3. Гавриш О. А. Технології управління персоналом: монографія / О. А. Гавриш, Л. Є. Довгань, І. М. Крейдич, Н. В. Семенченко. Київ: НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2017. 528 с.
4. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29 грудня 2004 р. № 336.
5. Дяків О. П., Островерхов В. М. Управління персоналом : навчально-методичний посібник (видання друге, переробл. і доповнено). Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 288 с.
6. Криворучко О. М. Управління персоналом підприємства: навч. посібник / О. М. Криворучко, Т. О. Водолажська. Х. : ХНАДУ, 2016. 200 с.
7. Козирєва О. В., Овсієнко О. В. Організація праці менеджера: навч. посіб. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2019. 203 с.
8. Козирєва О. В., Ковальова В. І., Глебова Н. В. Управління персоналом. Навчальний посібник. Х. : Видавництво Іванченка, 2021. 126 с.
9. Сазонець І. Л., Ковшун Н. Е. Управління науковими проектами: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 208 с.
10. Селютін В. М., Яцун Л. М. Управління персоналом: Практикум: навч. посібник. Харків: ХДУХТ 2018. 188 с.
11. Сільченко І. А. Особливості сучасних систем управління персоналом та їх ефективність. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2016. № 1 (33). С. 91—95.
12. Управління персоналом : підручник / О. М. Шубалий, Н. Т. Рудь, А. І. Гордійчук, І. В. Шубала, М. І. Дзямулич, О. В. Потьомкіна, О. В. Середа; за заг. ред. О. М. Шубалого. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2018. 404 с.

Допоміжна

1. Іванченко В. В., Кривда О. В. Економічна ефективність розвитку персоналу підприємства. *Вісник Черкаського університету. Серія "Економічні науки"*. 2018. № 2. С. 95—101.
2. Навчальний посібник: Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Управління персоналом»: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Управління персоналом та економіка праці» / Л. С. Борданова, В. Е. Мельничук, Н. В. Рощина, Н. В. Семенченко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 103 с.
3. Петрович Й. М., Новаківський І. І. Управління інноваційними проектами : навч. посіб. / за заг. ред. Й. М. Петровича. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. 313 с.
4. Поляков М. В., Рябоконт М. В. Роль інжинірингових шкіл у формуванні інноваційної системи в умовах глобальних технологічних змін. *Економіка та держава*. 2021. № 1. С. 4—9.
5. Падерін Д., Горященко Ю. Г., Новак Є. Е. Стратегічне управління на підприємствах малого та середнього бізнесу. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 2 (48). С. 163-167.

6. Рябоконт М. В. Роль інжинірингових шкіл у функціонуванні науково-технологічного міжнародного бізнесу. *Економіка та держава*. 2018. № 1. С. 124–128.

7. Фактори ефективності праці персоналу. URL: <http://izron.ru/articles/razvitie-ekonomiki-i-menedzhmenta-v-sovremennom-mire-sbornik-nauchnykh-trudov-po-itogam-mezhdunarodn/sektsiya-22-ekonomikatruda-i-upravlenie-personalom/factory-effektivnosti-truda-personala/>

Ресурси мережі Internet

1. ДСТУ 1.5:2010. Правила побудови, викладання, оформлення та вимоги до змісту нормативних документів. URL: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

2. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010. Прийнято та надано чинності наказом Держспоживстандарту України від 11 жовтня 2010 року № 457 URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003:2010. Прийнято та надано чинності наказом Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року № 375 URL: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

4. Інтернет-портал для управлінців. URL : www.management.com.ua/.